

Vier no-regret maatregelen

VOORBEREID OP DE TOEKOMST EN DE OMGEVINGSWET

Sparrenheuvel 32, 3708 JE Zeist | (030) 2 270 500 | info@mxi.nl | www.mxi.nl

De Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) komen eraan. Dit betekent een meer integraal omgevingsrecht dat nieuwe instrumenten, andere werkwijzen, andere samenwerking met ketenpartners en dus ook een andere informatievoorziening met zich mee brengt. Frank en Barry schetsen vier maatregelen om u voor te bereiden op de Omgevingswet. Met deze maatregelen krijgt u een beter beeld over de impact van de Omgevingswet op uw organisatie, maar vooral ook op wat er nu al kan en welke veranderingen uw organisatie het beste met prioriteit door kan voeren. Hiervoor hoeft u de precieze planning en de gedetailleerde uitwerking van het DSO niet af te wachten. Trek lering uit de drie decentralisaties en wacht niet; kom in actie!

DE OMGEVINGSWET VRAAGT OM TRANSFORMATIE

Vanaf 2021 werken gemeenten en andere overheden met de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet vervangt talloze wetten en regelingen. Met de nieuwe wet komt er meer samenhang en effectiviteit in ruimtelijk beleid en uitvoering. De Omgevingswet redeneert niet vanuit beperkingen maar vanuit mogelijkheden. Het geeft daarmee meer flexibiliteit aan initiatiefnemers en overheden om invulling te geven aan de leefomgeving. Een ander groot (informatiekundig) verschil met het huidige stelsel is dat elke betrokkene een gelijke informatiepositie krijgt. Dit betekent een aanzienlijke transformatie voor overheidsorganisaties in hun organisatie, processen en informatievoorziening.

M&I/Partners

Omgevingswet

Het motto 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit' is de essentie van de Omgevingswet. Vereenvoudiging is een belangrijke doelstelling. De kern van de wijzigingen in het omgevingsrecht:

- Gedeelde verantwoordelijkheid, met eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer
- Integraal denken en werken
- Vertrouwen in plaats van controle
- Lokale 'regelruimte' voor maatwerk
- Uitnodigende overheid en participatie van belanghebbenden

Zie: www.omgevingswetportaal.nl

IMPACT

De veranderingen die de Omgevingswet met zich mee brengt vereisen dus op de eerste plaats een andere mindset en vaardigheden bij bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders. Waar het huidige omgevingsrecht tamelijk verkokerd is en denkt vanuit beperkingen, beoogt de Omgevingswet het tegenovergestelde. Meer flexibiliteit en mogelijkheden rondom beleid en uitvoering vraagt om een hele ruimtelijke keten van organisaties die flexibeler samenwerken. De mensen die deel uitmaken van die keten moeten meer kunnen denken en werken in ketens waarbij de "gebruiker" centraal staat. Dit vergt meer dan een nieuwe organisatiestructuur, nieuwe procesbeschrijvingen en protocollen. De inrichting en besturing van de informatievoorziening is bij veel overheidsorganisaties nog niet klaar voor deze transitie. Veel organisaties zitten nog in de overgang van taakgerichtheid en verkokerde informatievoorziening naar meer procesgericht werken met concernbrede-applicaties. Op specifieke onderdelen zijn er afspraken in de keten. In de kern vereisen de Omgevingswet en het Digitaal Stelsel (DSO) van een organisatie én haar informatievoorziening dat die toegerust is op het werken in ketens. Dit is geen kleine overstap, maar een jarenlange en wezenlijke transformatie die de organisatie in al haar aspecten raakt. **Klein beginnen is het devies.**

Naast de vakinhoudelijke veranderingen, het werken in ketens, denken in mogelijkheden zijn er ook **informatiekundige aspecten die impact hebben op uw overheidsorganisatie en informatievoorziening.**

Digitaal (samen)werken

De Omgevingswet vereist dat Overheidsorganisaties volledig digitaal-en samenwerken. Dit vraagt De Omgevingswet vereist dat Overheidsorganisaties volledig digitaal-en samenwerken. Dit vraagt van mensen dat zij papier uitbannen, over voldoende digitale vaardigheden beschikken om alle informatie op gestructureerde wijze gaan produceren, gebruiken en delen. Informatie dient goed geregistreerd en opgeslagen te worden in de daarvoor bedoelde applicaties. Hoewel overheidsorganisaties al jaren bezig zijn met de digitaliseringsslag, is het eindstation voor de meeste organisaties nog niet in zicht.

Gelijke informatiepositie

De Omgevingswet gaat ook uit van dezelfde informatiepositie voor alle betrokkenen – overheid én maatschappij. Dit betekent dat informatie dus goed te delen moet zijn met medeoverheden, initiatiefnemers en andere maatschappelijke stakeholders. Dit betekent dat uw applicaties op basis van uitwisselstandaarden informatie kunnen publiceren en ophalen met landelijke voorzieningen

(zoals het toekomstig DSO en de informatiehuizen). In afwachting op c.q. in aanvulling op het DSO wilt u nu al informatie met ketenpartners digitaal uitwisselen. De gelijke informatiepositie heeft impact op de standaarden die voor informatie(uitwisseling) gebruikt worden. Niet alleen de overheid moet met deze informatie en haar standaarden om kunnen gaan, maar ook burgers, bedrijven en ontwikkelaars van buiten de overheid die slimme applicaties bouwen op basis van de informatie van de Omgevingswet. Dat heeft als gevolg een omslag van koppelvlakken op basis van overheidsstandaarden (StUF) naar API's op basis van internationaal bekende uitwisselingsstandaarden (REST, JSON). Voor overheden betekent dit een transitie waarbij informatie makkelijk gedeeld kan worden op een voor de overheid vernieuwende (maar voor de rest van de wereld reeds normale) manier.

Kwaliteitsborging op omgevingsgerelateerde informatie

Doordat meer omgevingsgerelateerde informatie centraal, open en toegankelijk wordt moet de kwaliteit van informatie goed geborgd zijn. Als u bron(houder) bent voor omgevingsgerelateerde informatie (plannen, beleid, administratieve registraties en geo-informatie) bent u immers aanspreekbaar op die informatie. Alle toekomstige gebruikers van die informatie moeten hierop kunnen vertrouwen voor het maken van ruimtelijke afwegingen. Niet alleen is er een omslag van losse besluiten naar integrale plannen, ook worden er hogere kwaliteitseisen gesteld. Medewerkers zullen hun administratief gedisciplineerd moeten zijn en dient management als (informatie)eigenaar hierop te sturen.

Zowel producent als afnemer

Als overheidsorganisatie zult u zowel producent als afnemer van omgevingsgerelateerde informatie zijn. Hierboven beschreven we al kort de uitdagingen om uw verantwoordelijkheden als bronhouder te organiseren; informatie-eigenaarschap en administratieve disciplines. Ook het *afnemen* van informatie heeft impact op uw organisatie; het opgeven van eigen schaduw-administraties en –dossiers ten gunste van de officiële registraties en dossiers van andere bronhouders in de ruimtelijke keten. Het opgeven van eigen schaduwregistraties en –dossiers is vaak geen eenvoudig traject, maar één die veel onderzoek, uitleg, organisatie en monitoring vereist. Zeker wanneer de (perceptie van de) kwaliteit van eigen informatie hoger is dan die van de bronhouder. Wij zien dit bij veel overheidsorganisaties nog steeds bij de officiële basisregistraties.

Administratieve en geo-informatie

Met de Omgevingswet komen het administratieve en het ruimtelijke informatiedomein meer samen. Documenten en administratieve registraties hebben altijd al een relatie gehad met de ruimte waarop ze betrekking hebben. In veel overheidsorganisaties zijn zaakdossiers en administratieve registraties vaak nog niet of heel beperkt aan ruimtelijke dimensies c.q. objecten gekoppeld. Zelfs als de gebruikte applicaties de mogelijkheden hiertoe bevatten is nog niet of onvolledig toegepast. Ofwel door het ontbreken van duidelijke organisatieafspraken hierover, maar ook wel doordat de discipline hierop laag is.

Vragen die u helpen de impactanalyse te maken.

- Waar staat uw organisatie in de digitaliseringstransitie en hoe digitaal vaardig zijn de medewerkers in uw organisatie?
- Bent u met de huidige applicaties en voorziening al in staat om informatie uit te wisselen?
- Is uw applicatielandschap klaar voor de transitie naar API's?
- Kunt u instaan voor de actualiteit en juistheid van de omgevingsgerelateerde informatie van uw organisatie?
- Heeft uw organisatie informatie-eigenaren die sturen op administratieve discipline?

- Maakt uw organisatie nog gebruik van schaduwadministraties of gebruiken de medewerkers in uw organisatie die informatie die reeds in de ruimtelijke keten beschikbaar is?
- Zijn uw applicaties in staat ruimtelijke dimensies op te nemen? Beschikt uw organisatie over duidelijke afspraken over het ruimtelijk relateren van administratieve informatie? Gebeurt dit ook echt?

PRIORITEITEN: VIER NO-REGRET-MAATREGELEN

Er zijn tal van onderwerpen waarop uw organisatie nu al actie kan ondernemen. Deze acties zijn een goede voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet, en leveren ook een betere, efficiëntere en veiligere manier van werken op in de huidige praktijk.

1 Organiseer de dialoog tussen organisatieonderdelen en het informatiemanagement in uw organisatie.

Alleen met goede voorbereiding tussen management en medewerkers van zowel de relevante processen als het informatiemanagement in uw organisatie kunt u slagvaardig handelen. Zorg voor één programmanager voor de organisatie én voor de informatie verandering. Het één kan niet zonder het ander.

2 Verken op kleinschalige manier de nieuwe manier van werken voor de Omgevingswet.

Ga nu binnen de huidige wetgeving al handelen met belangrijke concepten uit de Omgevingswet. Maak bijvoorbeeld één (klein) integraal omgevingsplan en bekijk daarbij de veranderingen die nodig zijn in processen en informatiemanagement, niet alleen bij opstellen maar ook bij het uitvoeren van vergunningverlening en toezicht en handhaving.

- 2.1 Breng in het applicatielandschap in kaart dat geraakt wordt door de Omgevingswet en het DSO. Hoe ziet de samenhang tussen deze applicaties eruit? Komen administratieve en ruimtelijke informatie bij elkaar?
- 2.2 Bekijk hoe het informatie-eigenaarschap nu belegd is en hoe dit verbeterd kan worden zodat de administratieve discipline en kwaliteit van informatie verbeterd wordt.
- 2.3 Onderzoek de koppelbaarheid van de informatievoorziening. Welke mogelijkheden heeft u om informatie veilig uit te wisselen met landelijke voorzieningen zodat een gelijke informatiepositie bereikt kan worden.
 - 2.3.1 Ondersteunen relevante applicaties open standaarden?
 - 2.3.2 Is informatie uit applicaties op een veilige manier naar de buitenwereld te ontsluiten?
 - 2.3.3 Op basis van overheidsstandaarden en internationale standaarden.
- 2.4 Breng in kaart welke registraties en dossiers zich buiten uw applicaties bevinden. Consolideer het informatielandschap.
 - 2.4.1 Maak korte metten met losse Excel sheets;
 - 2.4.2 Neem afscheid van netwerkschijven, Dropbox en andere niet-gestructureerde “gesloten” voorzieningen;
 - 2.4.3 investeer in het verder digitaal werken binnen het ruimtelijk domein.
- 2.5 Inventariseer ook welke registraties u voortaan van andere overheidsorganisatie kunt/moet gebruiken.

3 Ga in gesprek met de leveranciers.

- 3.1 Hoe kijken de leveranciers aan tegen het DSO en de informatiehuizen?
- 3.2 Hoe bereiden zij zich hierop voor?
- 3.3 Sluit de aanpak van leveranciers aan op bovenstaande maatregelen?
- 3.4 Hoe heeft u als klant hierop invloed?

4 Investeer in de landelijke dialoog.

- 4.1 Laat uw proces- en informatiekundige experts deelnemen aan de landelijke bijeenkomsten, werkgroepen en sessies. Alleen met concrete en lokale praktijkkennis kunnen de landelijke programma's digitale voorzieningen ontwikkelen en maatregelen treffen die aansluiten bij de behoeften.

AAN DE SLAG

De invoering van nieuwe wetgeving in de overheid kent dus veel onzekerheden, soms lopen ze lange vertraging op en soms is de wet er sneller dan iedereen had verwacht. Wachten tot alles duidelijk is kan niet, dan bent u niet op tijd klaar voor de invoering (denk aan de decentralisaties).

Voor de omgevingswet zijn veel details nog niet duidelijk. Met de vier maatregelen uit dit artikel krijgt u een beter beeld over de impact van de omgevingswet op uw organisatie. Maar u krijgt vooral ook inzicht wat er nu al kan en welke veranderingen uw organisatie het beste met prioriteit door kan voeren. Werken met belangrijke concepten uit de omgevingswet hoeven niet te wachten tot de daadwerkelijke invoering van de wet. Met deze maatregelen bent u dus niet alleen voorbereid op de omgevingswet maar verbetert en beveiligt u direct uw informatieprocessen en ontstaat er een hoogwaardige en flexibele informatievoorziening.

MEER INFORMATIE?

Meer informatie over de omgevingswet of dit artikel, neem contact op met **Thijs Swolfs**: thijs.swolfs@mxi.nl of bel **06 81 34 05 34**